

Nr 39

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående vissa s. k. schablonavdrag vid inkomstbeskatt-
ningen, m. m.*

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:414 av herr *Lundström m. fl.* och II:527 av herr *Ohlin m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i ifrågavarande skatteförfattningar, att det s. k. omkostnadsavdraget skall uppföras med i deklARATIONEN redovisat belopp dock lägst 100 kronor, att med bibehållande av nuvarande maximisummor försäkringsavdraget endast får utnyttjas till det belopp som motsvaras av erlagda premier, att avrundning av den beskattningsbara inkomsten skall ske nedåt till jämna tiotal kronor samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II:527.

Enligt 33 § 2 mom. kommunalskattelagen medges skattskyldig vid beräkning av inkomst av tjänst ett schablonavdrag å 100 kronor avseende kostnader för tjänstens fullgörande. Överstiger de verkliga kostnaderna 100 kronor, skall avdrag medges med ett till närmast högre hela hundratal kronor avjämnat belopp. Dock får schablonavdrag inte i något fall ske med så stort belopp att underskott i förvärvskällan därigenom uppstår.

I 46 § 2 mom. nämnda lag ges bestämmelser om bl. a. avdrag för avgifter och premier för sjuk-, olycksfalls-, arbetslöshets- och kapitalförsäkring o. d. Avdrag medges för ogift skattskyldig med minst 150 kronor och för makar gemensamt med minst 300 kronor, även om de verkliga utgifterna av detta slag är lägre. Har den skattskyldiges verkliga utgifter för sådana avgifter och premier överstigit minimibeloppet, äger han åtnjuta avdrag för sina verkliga utlägg, dock högst med 300 kronor för ogift och 600 kronor för makar gemensamt. Maximibeloppet 600 kronor gäller även för ogift skattskyldig som haft hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn under 16 år, som stått under hans vårdnad.

Vid taxering såväl till statlig som till kommunal inkomstskatt skall den

beskattningsbara inkomsten för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse anges i hela hundratal kronor så att överskjutande belopp, som ej uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Vid 1955 års riksdag antogs vissa ändringar i beskattningsreglerna i huvudsakligt syfte att vinna förenklingar i deklara-tions- och taxeringsarbetet. Således infördes de nu gällande bestämmelserna om schablonavdrag vid inkomst av tjänst och för försäkringspremier ävensom föreskrifter om avjämning av de beskattningsbara inkomsterna. Samtidigt infördes även schablonavdrag vid beräkning av kapitalinkomst. De nya bestämmelserna tillämpades första gången vid 1957 års taxering.

Frågan om hur de nya reglerna utfallit i praktiken har därefter uppmärksam-mats i olika sammanhang. Sålunda uttalades av 1957 års riksdags re-visorer i anslutning till en redogörelse för olika myndigheters erfarenheter av reformen att ändringarna i fråga icke haft åsyftad verkan utan tvärtom försvårat såväl deklara-tions- som taxeringsförfarandet. I proposition till 1958 års A-riksdag behandlade vederbörande departementschef vissa frågor rörande förenklingar av deklara-tionsförfarandet som förordats av riksskatte-nämnden, däribland frågan om en översyn i förenklingssyfte av avdraget för försäkringspremier. Samma års bevillningsutskott anslöt sig i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 39 till departementschefens uppfattning att det ännu vore för tidigt att slutgiltigt bedöma huruvida de första gången vid 1957 års taxering tillämpade reglerna om schablonavdrag för försäkringspremier fått åsyftad verkan. Att slopa dessa avdrag eller övriga vid samma tillfälle införda schablonavdrag innan närmare erfarenheter vunnits av deras tillämpning borde enligt utskottets mening inte komma i fråga.

Yrkanden om begränsningar i schablonavdragsreglerna av samma innebörd som i nu förevarande motioner framställdes vid 1959 års riksdag i motionerna I:291 och II:361. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 50 avstyrkte bevillningsutskottet motionerna under erinran om bl. a. att de ifrågavarande avdragen införts med det dubbla syftet att genomföra en av rättviseskäl betingad skattesänkning för de stora grupperna av små inkomsttagare samt att förenkla deklara-tions- och taxeringsarbetet. Enligt utskottets mening saknades fortfarande tillräckliga erfarenheter för att slutgiltigt bedöma avdragens effekt i förenklingshänseende. Om avdragen avskaffades skulle visserligen statens behov av inkomster i någon mån kunna tillgodoses. Utskottet ansåg emellertid inte att åtgärden borde tillgripas i sådant syfte. Det kunde nämligen inte bortses ifrån att de i motionerna förordade ändringarna skulle innebära skattehöjningar, som i främsta rummet drabbade skattskyldiga i de lägre inkomstklasserna.

Motionsyrkanden av helt eller delvis samma innebörd som de nu ifråga-varande behandlades av riksdagen även vid 1959 års höstsession i samband

med frågan om införande av den allmänna varuskatten. Motionerna lämnades av riksdagen utan åtgärd (bevillningsutskottets betänkande nr 60).

Senast har frågan om utformningen av bestämmelserna om schablonavdragen upptagits av riksdagsrevisorerna vid fjolårets granskning angående statsverket. I revisorernas berättelse för år 1959 (§ 25, vissa iakttagelser rörande 1959 års taxering m. m.) lämnas en redogörelse för de erfarenheter som vunnits av schablonavdragen under åren 1958 och 1959. Revisorerna uttalar i anslutning därtill bl. a.

»Den i år gjorda undersökningen visar att förhållandena i fråga om schablonavdragens tillämpning märkbart förbättrats. Den övervägande negativa reaktion som i inledningsskedet mötte schablonavdragen har mildrats; intrycken äro numera långt mera positiva. Detta innebär emellertid icke att vederbörande myndigheter finna förhållandena helt tillfredsställande. Det är enligt revisorernas mening också uppenbart att schablonavdragen, även om de medfört vissa praktiska fördelar, alltjämt vålla icke obetydliga svårigheter i tekniskt avseende. Speciellt synas avdragen under inkomst av tjänst och för försäkringspremier m. m. vålla besvär för både deklaranterna och taxeringsmyndigheterna. Icke minst de sistnämnda förorsakas mycket arbete genom att de nödgas rätta deklARATIONERNA i de fall, då deklaranterna icke själva förstått att göra schablonavdrag med äsyftade belopp. Härigenom nödgas vederbörande myndigheter sätta till tid, som eljest kunde användas till att granska exempelvis mera svårkontrollerade deklARATIONER. Vidare kan det ifrågasättas om icke schablonavdraget för försäkringspremier motverkar det syfte som ursprungligen låg till grund för försäkringsavdragets införande, nämligen att uppmuntra till anskaffandet av ett önskvärt försäkringsskydd. Schablonavdraget under inkomst av tjänst synes för att möjliggöra förhöjt avdrag locka till försök att konstruera utgifter, vilka sammantagna överstiga med någon krona jämnt hundratal kronor.»

Av innehållet i *de förevarande motionerna* torde här få återges följande.

Motionärerna erinrar om att de i särskild motion framlägger förslag om den allmänna omsättningskattens slopande fr. o. m. den 1 januari 1961. För att täcka den brist i budgeten som härigenom skulle uppstå förordas i skilda motioner förslag till besparingar och andra budgetförstärkande åtgärder. Som ett led häri har motionärerna redan vid föregående års riksdag framhållit, att en justering av de s. k. schablonavdragen vid beskattningen kunde företagas. Det erinras vidare om att taxeringsmyndigheternas erfarenheter av schablonavdragen inte visat sig medföra den förenkling av taxeringsarbetet som var deras huvudsyfte. Tvärtom har både den enskilde skattebetalarens deklARATIONARBETE och myndigheternas taxeringsgöromål tillkrånglats och försvärats. Den av riksdagens revisorer nu gjorda framställningen bestyrker, att en viss justering av schablonavdragen bör företagas. I motionerna föreslås följande justeringar. Omkostnadsavdraget skall vid taxering uppföras med visst belopp, dock alltid lägst 100 kronor. Avrundningen uppåt till närmast hundratal kronor slopas. Vidare skall försäkrings-

avdraget med bibehållande av nuvarande maximibelopp få utnyttjas till det belopp som motsvaras av erlagda premier. Schabloniseringen av försäkringsavdragen, som innebär att ett visst minimiavdrag för försäkringspremier alltid skall få göras oavsett storleken av faktiskt erlagda premier, bör således slopas. Den beskattningsbara inkomsten skall i enlighet med tidigare gällande regler avrundas nedåt till närmast tiotal kronor. Det framhålles att förslaget innebär att det s. k. löntagaravdraget kvarstår orubbat. De föreslagna justeringarna skulle enligt motionärernas beräkningar medföra ett inkomstillskott för staten och kommunerna på cirka 70 resp. 60 milj. kronor för helt år.

Utskottet

I de förevarande motionerna yrkas vissa jämkningar i de vid 1955 års riksdag genomförda reglerna för förenklad inkomst- och skatteberäkning. I fråga om det allmänna avdraget för försäkringspremier yrkas upphävande av rätten att, oavsett verkliga utgifter av sådant slag, åtnjuta avdrag efter den gällande schablonen 150 kronor för ensamstående skattskyldiga och 300 kronor för äkta makar gemensamt. Bottenavdraget å 100 kronor från brutto-intäkt av tjänst föreslås skola bibehållas, men avrundningen av omkostnadsbelopp därutöver till närmast högre hundratal kronor anser motionärerna bör slopas. Vidare föreslås att avrundning nedåt av de beskattningsbara inkomsterna skall ske till jämna tiotal i stället för jämna hundratal kronor. Ändringsyrkandena motiveras av önskan att undanröja vissa olägenheter, som i skilda sammanhang angivits ha mött vid tillämpningen av ifrågavarande regler. Yrkandena är dessutom att se som ett led i flera från motionärernas sida förordade åtgärder i syfte att öka statens och kommunernas inkomster.

Under fjolåret hade riksdagen att taga ställning till motionsyrkanden av samma innebörd som de nu framställda, vilka yrkanden avvisades av riksdagen.

Utskottet vill erinra om att med de år 1955 införda reglerna avsågs att vinna väsentliga förenklingar i deklara-tions- och taxeringsförfarandet beträffande ett stort antal skattskyldiga med enkla inkomstförhållanden. Under senare år har det alltmer framstått som en angelägenhet av vikt att underlätta taxeringsmyndigheternas arbete och möjliggöra för dessa att ägna ökad uppmärksamhet åt de mer betydelsefulla taxeringsfrågorna. De ifrågavarande åtgärderna är i detta hänseende att se i samband med andra i samma syfte vidtagna ändringar i beskattningsreglerna, t. ex. schablonbeskattningen av en- och tvåfamiljsfastigheter och den definitiva sjömansskatten. Vad särskilt gäller den schablonmässiga beräkningen av avdrag för försäkringspremier ernås härigenom att taxeringsmyndigheterna inte behöver ingå i en individuell prövning av ett stort antal avdragsyrkanden av-

seende lägre belopp än schablonen. Detsamma gäller i sin mån avrundningsregeln i fråga om avdragen från bruttointäkt av tjänst. Den för beskattningssbar inkomst gällande avrundningsregeln återigen har främst betydelse för myndigheternas arbete med skatteberäkningen. Erinras må även att schablonreglerna bidrager till att bättre överensstämmelse uppnås mellan den preliminärt uttagna och den slutliga skatten.

Vid införandet av förenklingsreglerna var inte att förvänta att de nya bestämmelserna skulle kunna infogas i beskattningssystemet helt utan vissa tillämpningssvårigheter i ett inledningsskede. De upplysningar, som av riksdagsrevisorerna inhämtats rörande myndigheternas erfarenheter av schablonbestämmelserna, avseende de tre första år som bestämmelserna varit i tillämpning, visar dock enligt utskottets mening, att de svårigheter, som kan ha mött beträffande vissa av bestämmelserna, redan avsevärt minskat och kan beräknas bortfalla helt allt efter som de skattskyldiga vinner ökad förtrogenhet med bestämmelserna. Utskottet anser sig i enlighet härmed ha anledning att nu utgå ifrån, att det med bestämmelserna avsedda förenklingsstyftet i allt väsentligt kommer att vinnas. Ett genomförande av de från motionärernas sida förordade jämkningarna i schablonbestämmelserna kan därför beräknas få till följd att förenklingssträvandena motverkas.

Härtill kommer att de av motionärerna ifrågasatta åtgärderna skulle medföra en skärpt beskattning främst för de mindre inkomsttagarna. Detta utgör enligt utskottets åsikt ett avgörande skäl mot att nämnda åtgärder vidtas.

Av anförda skäl avstyrker utskottet bifall till de likalydande motionerna I: 414 och II: 527.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 414 av herr Lundström
m. fl. och II: 527 av herr Ohlin m. fl. angående vissa s. k.
schablonavdrag vid inkomstbeskattningen, m. m. icke måtte
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Spetz, Jansson, Gustaf Elofsson, Söderquist, Bengtson, Oscar Carlsson, Wårnberg och Helleblad; samt

från a n d r a kammaren: herrar Sundström, Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Kollberg, Allard, Vigelsbo, Kårlander, Magnusson i Borås, Gustafson i Göteborg och Andersson i Essvik.

Reservation

av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 414 av herr *Lundström* m. fl. och II: 527 av herr *Ohlin* m. fl. — ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av nämnda motioner måtte

a) för sin del antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 33 § 2 mom., 46 § 2 mom., 50 § 2 och 3 mom. samt 51 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

33 §.

2 mom. Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, skall anses hava haft utgifter, som i 1 mom. sägs, till ett belopp av minst 100 kronor.

Vad i första stycket sägs skall icke gälla, om summan av utgifterna uppgår till eller överstiger summan av intäkterna, ej heller i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycke skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — allmän sjukförsäkring.

Har skattskyldig — — — eller avgiften.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 300 kronor; dock att om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken ifrågasvarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 600 kronor. Avdrag med högst 600 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änking eller fränskild) och haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat.

50 §.

2 mom. För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres såvitt angår hemortskommunen den

beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs — — — jämkning medgivits.

Om skattskyldigs — — — ovan sågs.

Skattskyldig, vars — — — stycket förmäles.

Vad härefter återstår avrundas nedåt till jämna tiotal kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

3 mom. För skattskyldig — — — stycket förmäles.

Kan kommunalt — — — i kommunen.

För annan — — — beskattningsbar inkomst.

(Se vidare anvisningarna.)

51 §.

För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, inträder skatteplikt till kommunal inkomstskatt

i hemortskommunen: då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 20 kronor;

i annan kommun: då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 100 kronor.

För annan skattskyldig än i första stycket sägs inträder skatteplikt, då den beräknade beskattningsbara inkomsten i kommunen uppgår till minst 100 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1961 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1961 eller tidigare år.

b) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

9 §.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med statligt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs — — — jämkning medgivits.

Vad härefter återstår avrundas nedåt till jämna tiotal kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

3 mom. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

4 mom. Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder

för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 20 kronor;

för annan skattskyldig: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 100 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1961 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1961 eller tidigare år.

c) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom förordnas, att 8 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

8 §.

Har skattskyldig hemmavarande barn, som icke fyllt 21 år, skall, därest barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst icke uppgår till minst 20 kronor, den skattskyldige taxeras jämväl för barnets förmögenhet. I den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet inbegripes i sådant fall jämväl barnets förmögenhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1961 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1961 eller tidigare år.

d) antaga följande

Förslag

till

*förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen
den 5 juni 1953 (nr 272)*

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

4 §.

1 mom. Har lokal — — — sådana tabeller.

Skattetabellerna skola — — — förmögenhet, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivnas den skattskyldige än dels ortsavdrag, dels därutöver ett belopp av trehundrafemtio kronor för skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) här nedan, och tvåhundra kronor för annan skattskyldig, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skattekrona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträknandet av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna.

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande ettusentvåhundra kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande tjugu kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt antal kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961 och skall dessförinnan tillämpas såvitt angår upprättandet av skattetabeller för inkomståret 1961.
